

Rudolf Steiner

O opakovaných
pozemských životech a karmě.
O astrálním těle člověka a duchovním světě.
O ahrimanských bytostech

Uznat, že v duševním životě vládne něco, co je pro vědomí duše vnějším světem stejně jako takzvaný vnější svět v obvyklém smyslu, je pro duši velmi těžké. Brání se tomu (byť nevědomky), protože se domnívá, že tato skutečnost ohrožuje její vlastní existenci. Instinktivně od této skutečnosti odvrací svůj duchovní zrak. To, že novější věda tuto věc jako takovou teoreticky připouští, ještě není plným prožitím této skutečnosti se všemi důsledky jejího vnitřního pochopení a proniknutí se jí. Dokáže-li vědomí dospět k živému procítění této skutečnosti, pak pozná v duševní bytosti vnitřní jádro, které je bytostně svébytně vůči všemu, co se může rozvíjet v oblasti vědomého duševního života mezi narozením a smrtí. Vědomí poznává ve svém základu takovou bytost, že se samo musí pociťovat jako její výtvor. A jako její výtvor musí pociťovat i tělo se všemi jeho silami a vlastnostmi - tělo, které je nositelem tohoto vědomí. Duše se v průběhu tohoto prožívání učí vnímat vyzrávání duchovní bytosti, která se v ní nachází a vymyká se vlivům vědomého života. Dospívá k tomu, že cítí, jak se tato vnitřní bytost stává v průběhu života stále silnější, ale také svébytnější. Poznává, že tato bytost se má v rámci tohoto života mezi narozením a smrtí k ostatnímu prožívání stejně, jako se má zárodek vyvíjející se v rostlinné bytosti k celistvosti rostliny, v níž se vyvíjí. Rostlinný zárodek je ovšem fyzické povahy, duševní zárodek povahy duchovní.
- Další průběh tohoto prožívání pak vede k uznání myšlenky

opakovaných pozemských životů člověka. Duše může ve svém, na ní samé do jisté míry nezávislém

bytostném jádru pocítit zárodek nového lidského života, do něhož tento zárodek přenese plody současného života, když po smrti prožije v duchovním světě čistě duchovním způsobem životní podmínky, jichž se mu nemůže dostat, je-li mezi narozením a smrtí obklopen fyzickým pozemským tělem.

Z této myšlenky pak nutně vyplyne jiná, totiž že současný smyslový život mezi narozením a smrtí je výsledkem jiných, dávno minulých pozemských životů, v nichž si duše rozvinula zárodek, který po smrti žil v čistě duchovním světě dál, dokud nebyl zralý nastoupit skrze nové zrození nový pozemský život, tak jako se rostlinný zárodek stává novou rostlinou, poté co - odpoutaný od staré rostliny, v níž se vytvořil - nějaký čas přebýval v jiných životních podmínkách.

Nadsmyslové vědomí se pomocí náležitých duševních příprav učí ponořit se do děje, který spočívá v tom, že v lidském životě se jistým způsobem vytváří svébytné jádro, které plody tohoto života převádí do následujících pozemských životů. - Obrazně, bytostně, jako by se chtělo zjevit jako svébytná bytost, se z duševního příboje vynořuje druhé Já [*zweites Selbst*], které se jeví jakoby samostatné a nadřazené oné bytosti, kterou jsme předtím oslovovali jako své Já. Budí dojem inšpirátora tohoto Já. Jako toto posledně jmenované Já člověk splývá s oním inspirujícím, nadřazeným Já.

V tom, co nadsmyslové vědomí takto poznává jako skutečnost, běžné vědomí žije, aniž o tom ví. Toto vědomí opět potřebuje duševní posilu, aby se udrželo, teď ovšem nejen vůči vnějšímu duchovnímu světu, s nímž člověk splývá, ale dokonce i vůči duchovní bytosti, jíž je ve vyšším smyslu člověk sám, která se však přesto nachází vně toho, co ve smyslovém světě musí *nutně* pociťovat jako své Já. (Způsob, jakým se toto druhé Já obrazně, bytostně pozvedá z duševního příboje, je pro různé lidské individuality zcela

rozdílný. V mých scénických duševních obrazech *Brána zasvěcení*, *Zkouška duše*, *Strážce prahu* a *Probuzení duší* jsem se pokusil znázornit, jak se různé lidské individuality propracovávají k prožívání tohoto „jiného Já“ [*anderes Selbst*].)

I když duše v obvyklém vědomí o inspiraci svým „jiným Já“ nic neví, tato inspirace v hlubinách duše přesto je; ovšem neděje se v myšlenkách nebo vnitřních slovech, nýbrž *působí činy*, ději, děním. Je to právě ono „jiné Já“, co duši vede k jednotlivostem jejího životního osudu a co v ní vyvolává schopnosti, sklony, vlohy atd. - Toto „jiné Já“ žije v celkovém osudu lidského života. Toto Já jde ruku v ruce s Já, jež má své podmínky mezi narozením a smrtí, a utváří lidský život vším potěšujícím, povznášejícím i bolestným, co do něj zasahuje. Když se nadsmyslové vědomí s tímto „jiným Já“ spojuje, učí se říkat celku svého životního osudu „já“, stejně jako říká fyzický člověk „já“ své vlastní bytosti. To, co se nazývá orientálním slovem „karma“, srůstá zmíněným způsobem s tímto „jiným Já“, s „duchovní bytostí Já“. Ukazuje se tedy, že biografie člověka je inspirovaná jeho vlastní, trvale existující bytostí, která ve své existenci pokračuje od života k životu; a tato inspirace se děje tak, že životní osudy následujícího pozemského bytí vyplývají jako důsledek z předchozího pozemského života.

Člověk tak sám sebe poznává jako „jinou bytost“, která není ve smyslovém bytí a v tomto smyslovém bytí se projevuje jen svými účinky. Jestliže vědomí vstoupí do *tohoto* světa, pak se nachází v oblasti, kterou lze oproti elementární oblasti označit za oblast duchovní.

Dokud se člověk pociťuje v této oblasti, vnímá, že stojí zcela mimo okruh, v němž se odehrávají všechny prožitky a zkušenosti smyslového světa. Z jiného světa pohlíží zpět na svět, který do jisté míry opustil. Dospívá však k poznání, že jako člověk patří k oběma světům. Smyslový svět vnímá jako jistý druh zrcadlového obrazu duchovního světa; je to však zrcadlový obraz, v němž se děje a bytosti duchovního světa

pouze nezrcadlí, ale který, třebaže je zrcadlovým obrazem, vede sám o sobě svébytný život. Jako kdyby se člověk viděl v zrcadle a tím, že se vidí, by tento zrcadlový obraz získával svébytný život. - A člověk poznává duchovní bytosti, které tento svébytný život zrcadlového obrazu duchovního světa způsobují. Tyto duchovní bytosti pociťuje jako takové, které co do svého původu patří k duchovnímu světu, avšak dějiště tohoto [tj. *duchovního*] světa opustily a svou působnost rozvíjejí ve smyslovém světě. Tak se člověk vidí ve vztahu ke dvěma světům, které na sebe navzájem působí. Nazvěme zde duchovní svět *horním*, smyslový svět pak *dolním*.

Charakterizované duchovní bytosti člověk v dolním světě poznává tím, že svůj vlastní zorný úhel sám jaksi přeloží do horního světa. Jeden druh těchto duchovních bytostí se člověku jeví tak, že v něm nalézá důvod, proč prožívá smyslový svět jako hmotný, materiální. Poznává, že všechno hmotné je vpravdě duchovní a že duchovní působnost těchto bytostí zpevňuje, zhutňuje ducha smyslového světa v hmotu. Jakkoli jsou jistá jména v současnosti neoblíbená, člověk je pro skutečnosti, které uzří v duchovním světě, potřebuje. Nazvěme zde proto bytosti, jež působí toto zhmotňování smyslového světa, bytostmi *ahrimanskými*. S ohledem na tyto ahrimanské bytosti se ovšem ukazuje i to, že jejich pravlastní oblastí je nerostná říše. V nerostné říši panují tyto bytosti tak, že v ní dávají plně najevo, čím ze své povahy jsou. - V rostlinné říši a ve vyšších přírodních říších uskutečňují něco jiného. Co, to je pochopitelné teprve tehdy, vezmeme-li v úvahu oblast elementárního světa. I tento elementární svět se při pohledu z duchovní oblasti jeví jako zrcadlení této duchovní oblasti. Avšak svébytnost zrcadlového obrazu v elementárním světě není zdaleka tak velká jako svébytnost fyzického smyslového světa. V elementárním světě nepanují duchovní bytosti alirimanského druhu tolik jako ve smyslovém světě. Tyto

ahrimanské bytosti však z elementárního světa uplatňují mimo jiné působení, které se projevuje ve zhoubě a smrti života. Lze přímo říci, že úkolem ahrimanských bytostí ve vyšších přírodních říších je přivozovat smrt. Nakořik smrt náleží k nezbytnému řádu bytí, úkol ahrimanských bytostí má původ v tomto řádu.

Jestliže ovšem člověk pozoruje působnost ahrimanských bytostí z perspektivy duchovní oblasti, zjistí, že s jejich působením v dolním světě souvisí ještě něco jiného. Mají-li své dějiště v tomto [tj. *dolním*] světě, necítí se být vázány řádem, který by jejich silám příslušel, pokud by působily v horním světě, v němž mají svůj původ. V dolním světě usilují o svébytnost, jakou by v horním světě nikdy nemohly mít. To se projevuje zvláště v působnosti ahrimanských bytostí na člověka, nakořik člověk tvoří nejvyšší přírodní říši smyslového světa. Usilují o to, aby osamostatnily lidský duševní život, nakořik je vázán na smyslové bytí člověka, aby ho vyrvaly z horního světa a zcela ho začlenily do svého vlastního světa. Člověk jako myslící duše má původ v horním světě. Myslící duše, která si osvojí schopnost zrění, do tohoto horního světa také vstupuje. Myšlení, jež se rozvíjí ve smyslovém světě a je na smyslový svět vázané, v sobě má něco, co je třeba označit jako vliv ahrimanských bytostí. Tyto bytosti chtějí dát smyslovému myšlení v rámci smyslového světa určitý druh trvalé existence. Jelikož jejich síly přinášejí smrt, chtějí myslící duši smrti vyrvat a do zkázy chtějí nechat vplynout jen tu druhou bytostnou část člověka. Lidská síla myšlení však má co do svých intencí zůstat ve smyslové oblasti a přijmout existenci, která má být stále podobnější ahrimanské přirozenosti.

Popsané skutečnosti se v dolním světě projevují jen svým *účinkem*. Člověk může usilovat o to, aby se ve své myslící duši nechal proniknout silami, jež uznávají duchovní svět a vědí, že v duchovním světě žijí, jsou. Může

se však také svou myslící duší od těchto sil odvrátit a své myšlení používat jen k tomu, aby se zmocňoval smyslového světa. Svody k tomu pocházejí od ahrimanských sil.